

RURAL PACT

A közösségek felkészítése arra, hogy fellépjenek az EU vidéki területeire vonatkozó hosszú távú jövőkép megvalósítása érdekében

Szakpolitikai tájékoztató

2024. december

Tartalom

1. Bevezetés	1
2. Miért fontos a Vidékfejlesztési Paktum a helyi közösségek számára?	2
3. Mi tudná közelebb hozni a Vidékfejlesztési Paktumot a polgárokhoz?	3
4. Mit kell tenniük a helyi szereplőknek?	4
4.1 Csoportosuljanak a helyi átalakulási folyamatot irányító helyi vezető köré	4
4.2 Alakítsanak ki széles körű részvételt lehetővé tevő, megfelelő szervezeti felépítést	4
4.3 Fogadjanak el közös jövőképet és tervet széles körű, átalakító erejű intézkedésekkel	5
5. Mit kell tenniük a politikai döntéshozóknak a fellépés lehetővé tétele érdekében?	6
5.1 Ismerjék el a helyi vezetőket és szervezeti felépítésüket a valódi többszintű kormányzásban részt vevő partnerekként	6
5.2 Szervezzék meg és/vagy finanszírozzák a helyi kapacitásépítést	6
5.3 Mozdítsák elő az összehangolt fellépést	7
5.4 Javítsák a finanszírozáshoz való hozzáférést és csökkentsék a bürokráciát	7

Az e dokumentumban közzétett információk és nézetek a szerző(k) véleményét tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Bizottság hivatalos álláspontjával. A Bizottság nem vállal garanciát a dokumentumban szereplő adatok pontosságáért, és nem vonható felelősségre az ebben a kiadványban közreadott információk bármilyen jellegű felhasználásáért.

1. Bevezetés

A vidéki területek alapvető fontosságúak Európa identitása és jólléte szempontjából. A vidéki közösségek azonban Unió-szerte számos kihívással néznek szembe, többek között a következőkkel: elnéptelenedés és öregedés; a közszolgáltatások – például az oktatás, az egészségügy vagy a közlekedés – romlása; a primer ágazatokból származó bevételek csökkenése; valamint az éghajlatváltozás negatív következményei.

A közpolitikák megpróbálják kezelni ezeket a kihívásokat, de válaszaik korlátozottak lehetnek a különböző ágazatok közötti koordináció hiánya, az elégtelen finanszírozás, a bürokrácia vagy éppen azon kísérletek miatt, hogy egyenmegoldásokat alkalmazzanak, az egyes területek sajátosságainak figyelembevétele nélkül.

**Ha kíváncsi arra, hogyan segítheti
a Vidékfejlesztési Paktum az Ön helyi
közösségének fejlődését,
ez a tájékoztató Önnek szól!**

Az Európai Unió
támogatásával

2. Miért fontos a Vidékfejlesztési Paktum a helyi közösségek számára?

Az Európai Bizottság számos érdekelt féllel konzultálva 2021-ben kidolgozta az [EU vidéki térségeinek 2040-ig szóló, hosszú távú jövőképét](#) (LTVRA – Hosszú távú jövőkép az EU vidéki területei számára). A hosszú távú jövőkép megvalósításában elért eredményeket és a további teendőket a Bizottság 2024. márciusi [jelentése](#) ismerteti.

A Bizottság létrehozta a Vidékfejlesztési Paktumot is, amely együttműködési mechanizmusként bevonja az uniós érdekelt feleket a vidékfejlesztési jövőkép megvalósítására irányuló fellépésekbe. A paktum célja, hogy a vidékfejlesztési kérdéseket előtérbe helyezze a politikai menetrendekben, a társaktól való tanulás és a hálózatépítés révén kapacitásokat építsen ki, és ösztönözze a cselekvést.

A Bizottság kezdeményezésének kiegészítéseként számos közigazgatási szerv új intézményi keretek bevezetésével vagy a meglévők megerősítésével igyekszik fellendíteni vidékfejlesztési politikáit, és ezáltal nemzeti és regionális szinten megvalósítani a Vidékfejlesztési Paktumot. Ugyanakkor kitarтоbb erőfeszítésekre van szükség annak biztosításához, hogy a paktum előnyei ténylegesen érezhetőek legyenek a falusi, települési vagy szubregionális szintű helyi közösségekben.

Az EU vidéki területei számára kidolgozott hosszú távú jövőkép tíz közös célja

1. **Harmonikus területfejlesztés részeként kialakított, vonzó terek**
2. **A többszintű és helyi alapú kormányzás megvalósítása**
3. **Élelmezésbiztonság, gazdasági lehetőségek, áruk és szolgáltatások biztosítása a szélesebb társadalom számára**
4. **A jólétre összpontosító dinamikus közösségek**
5. **Befogadó közösségek**
6. **Virágzó természeti erőforrások**
7. **A digitális innováció teljes körű kihasználása**
8. **Vállalkozói szellemiség, innovatív és képzett emberek**
9. **Hatékony, hozzáférhető és megfizethető köz- és magánszolgáltatásokkal ellátott, étellel teli helyek**
10. **A sokszínűség helyszínei**

A Vidékfejlesztési Paktum tagjai

Helyi, regionális, nemzeti és uniós közszférabeli szervezetek

Civil társadalmi szervezetek

Vállalkozások és üzleti szervezetek

Tudományos és kutatóintézetek

Polgárok

Hogyan segítheti a Vidékfejlesztési Paktum a helyi közösségek fejlődését?

Potenciális előnyök a vidéki közösségek számára

- ✓ A hatóságok és a nyilvánosság **figyelmének felhívása** a vidéki területek fontosságára
- ✓ Nagybbr tér és támogatás biztosítása a **vidéki közvéleménynek** ahhoz, hogy **meghallgassák** a döntéshozatali folyamatokban és testületekben, valamint a vidéki területek fokozott szakpolitikai támogatásának szorgalmazása
- ✓ **Valamennyi politika** – lakhatás, egészségügy, oktatás, mobilitás – **igazolása a vidéki szükségletek szempontjából**, és a közösségek részvételének lehetővé tétele e politikák kialakításába és végrehajtásába
- ✓ Tér biztosítása a cseréhez és az **egymástól való tanulás**hoz
- ✓ A **helyi szereplők kapacitásának** javítása a tudáshoz és a szakmai készségekhez való hozzáférés megkönnyítése révén, információk a finanszírozásról, valamint a vidéki kihívások és lehetőségek azonosítására és kezelésére szolgáló végrehajtási kapacitás
- ✓ **Inspiráló gyakorlatok** azonosítása és terjesztése
- ✓ Az érdekelt felek mozgósítása a vidék változását célzó **stratégiai jövőkép és intézkedések** felvázolására, megtervezésére és végrehajtására
- ✓ A vidéki kihívások átfogó megközelítéssel történő kezelésére irányuló **szakpolitikák fokozott koordinációjának** előmozdítása

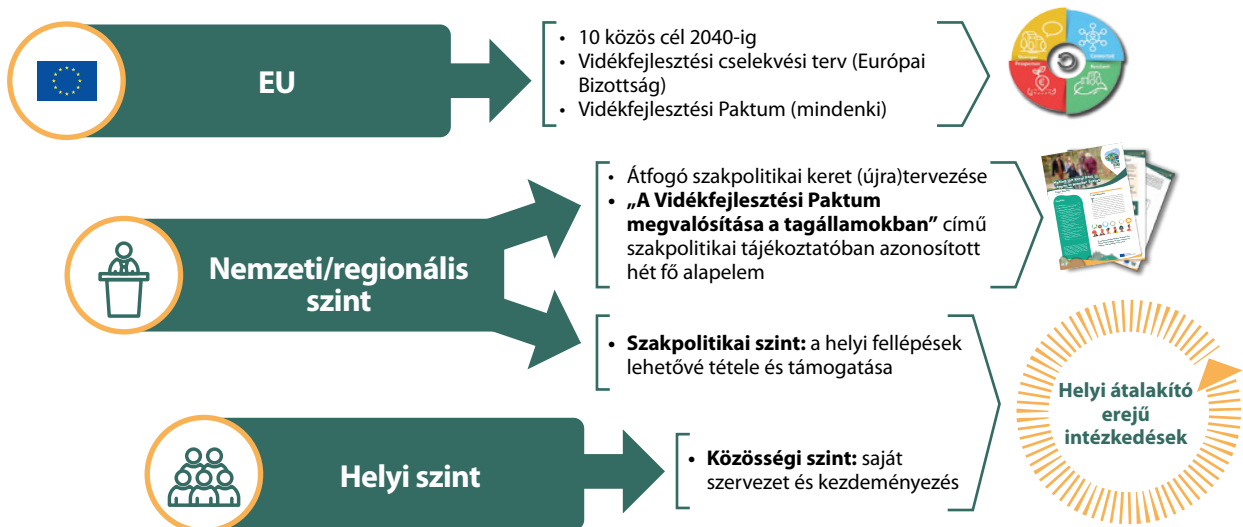
Kapcsolat a Vidékfejlesztési Paktum célkitűzéseivel

- ✓ 1. célkitűzés: **A vidék hangjának felerősítése és előtérbe helyezése a politikai napirenden belül**
- ✓ 2. célkitűzés: **A hálózatépítés, az együttműködés és az egymástól való tanulás lehetővé tétele**
- ✓ 3. célkitűzés: **A jövőkép megvalósítása érdekében tett önkéntes kötelezettségvállalások ösztönzése**

Ahhoz azonban, hogy a vidéki közösségek teljes mértékben kihasználhassák ezeket az előnyöket, a nemzeti vagy regionális kormányoknak számos elemet be kell vezetniük a szakpolitikák kialakításának szintjén. Erős politikai vezetésre, valamint a vidéki közösségek bevonására, továbbá a hálózatépítés és a társaktól való tanulás elősegítésére szolgáló mechanizmusokra, hosszú távú stratégiára és cselekvési tervre, a vidéki térségekre gyakorolt hatások vizsgálatára, az ágazati politikák és finanszírozási források integrációjára és összehangolására lenne szükség. Ezeket az elemeket a „[Making the Rural Pact happen in Member States](#)” (A Vidékfejlesztési Paktum megvalósítása a tagállamokban) című kiadvány, valamint az „[Enabling factors for rural revitalisation](#)” (A vidék újjáélesztését elősegítő tényezők) című jelentés ismerteti.

A vidéki térségeket érintő nemzeti vagy regionális politikák széles körű kialakítása – bár elengedhetetlen – nem elegendő annak biztosításához, hogy az **egyres helyi közösségek valóban részesüljenek a Vidékfejlesztési Paktum előnyeiből**, és képesek legyenek hatékony intézkedéseket hozni a vidékfejlesztési jövőkép célkitűzéseinek elérése érdekében. Ehhez a helyi szereplők – köztük a civil társadalom és a magánszervezetek, a hatóságok és más állami szereplők –, valamint a nemzeti és regionális szakpolitikai döntéshozók összehangolt erőfeszítésére van szükség.

Hozzuk közelebb a Vidékfejlesztési Paktumot a polgárokhoz: kinek mit kell tennie?

3. Mi tudná közelebb hozni a Vidékfejlesztési Paktumot a polgárokhoz?

A vidéki területek nagyon változatosak, **nincs mindenkire egységesen alkalmazható megközelítés**. A vidéki közösségek különböző megoldásokat találnak arra, hogy testre szabott választ dolgozzanak ki helyi kihívásaikra és lehetőségeikre.

Mindazonáltal számos olyan kulcsfontosságú elem létezik, amely megkönnyíti a helyi átalakulási folyamatokat, és képessé teszi a helyi közösségeket a cselekvésre. Ezen elemek némelyikét maguk a helyi közösségek hajtják végre, míg másokat magasabb szintű hatóságoknak kell biztosítaniuk a cselekvést támogató környezet kialakításához.

Minden **vidéki közösségnek** ki kell dolgoznia saját kezdeményezéseit, amelyek az adott közösség kulturális és jogi háttérrel összhangban megfelelnek a sajátos igényeknek és lehetőségeknek. Különösen ajánlott, hogy a vidéki közösségek:

- **csoportosuljanak a helyi vezetők köré** – olyan személy(ek) vagy szervezet(ek) köré, akik ösztönözhetik a vidéki térség átalakítását;
- alakítsanak ki megfelelő **szervezeti felépítést** (struktúra és döntéshozatali mechanizmusok), amely széles körű részvételt tesz lehetővé;
- állapodjanak meg egy olyan **közös jövőképről és tervről**, amely széles körű, átalakító erejű intézkedéseket tartalmaz, és kiterjed a szükségletek és a lehetőségek azonosítására is.

A **magasabb szintű hatóságoknak** regionális, nemzeti és európai uniós szinten is számos intézkedést kell hozniuk a helyi átalakító intézkedések ösztönzése és támogatása érdekében. Különösen fontos, hogy ezek a hatóságok:

- a valódi többszintű kormányzásban részt vevő **partnerekként ismerjék el a helyi vezetőket** és szervezeti felépítésüket;
- megszervezzék és/vagy finanszírozzák a **helyi kapacitásépítést**;
- mozdítsák elő valamennyi vonatkozó szakpolitika és finanszírozási forrás **összehangolt fellépését**;
- javítsák a **finanszírozáshoz való hozzáférést** és csökkentsék a bürokráciát.

4. Mit kell tenniük a helyi szereplőknek?

4.1 Csoportosuljanak a helyi átalakulási folyamatot irányító helyi vezető köré

A vidékfejlesztési jövőkép megvalósítására irányuló fellépéshez számos különböző érdekelt fél bevonására van szükség, de általában van egy szereplő – egy egyén, egy kis csoport vagy egyetlen szervezet –, aki elindítja a fejlesztési folyamatot, vagy katalizátorként működik. Az ilyen „**helyi vezetők**” származhatnak a köz-, a magán- vagy a civil szektorból, de mindenképpen képesnek kell lenniük legalább arra, hogy **inspirálni, motiválni és mozgósítani** tudjanak másokat az adott területen, valamint a **közösségi szellemnek** vagy a közjó iránti elkötelezettségnek kell jellemeznie őket.

A helyi vezetőre nem szabad egyetlen politikai vagy gazdasági érdek képviselőjeként tekinteni, hanem egy inkluzív és demokratikus folyamat képviselőjét kell látni benne. A helyi vezetők felléphetnek „bajnokként” (akik kiállnak egy, a helyi közösség számára fontos ügyért), „nagykövetként” (akik bizonyos értékeket képviselnek, és mozgósítják közösségüket) vagy „követítőként” (akik összefogják a különböző szereplőket vagy érdekeket, és előmozdítják a köztük lévő szinergiákat).

Ezeknek az embereknek vagy szervezeteknek nem elszigetelten kell dolgozniuk, hanem egy támogató hálózattal együtt, amely biztosítja az intézkedések hosszú távú végrehajtását. Kulcsfontosságú biztosítani a fiatalok (lásd a [Generation Europe Akadémia](#) hasznos anyagát), a nők és a vállalkozások képviselőinek részvételét.

Bulgária távoli vidéki területein a [Sun Land Alapítvány](#) mintegy 30 faluval dolgozik együtt, a kulturális közvetítés módszerét alkalmazva a nemzedékek és az ágazatok közötti kapcsolatok elmélyítéséhez. A kezdeményezés keretében fiatal művészek idősebb vidéki nőkhöz költöznek, hogy fokozzák a generációk közötti kapcsolatokat és a társadalmi tőkét, ezzel növelve a közösség rezilienciáját.

A fiatalok a falusiakkal közösen testre szabott megoldásokat dolgoznak ki (ilyen például egy régi iskolaépület felújítása), hogy a falvakat élhetőbbé tegyék, és demokratizálják az erőforrásokhoz való hozzáférést. Bulgáriában, ahol a népesség a leggyorsabban csökken a világon, a kultúra eszközével igyekeznek kezelni a társadalmi elszigeteltséget, valamint a mentális egészséggel összefüggő problémákat és más sürgető gondokat. A kulturális közvetítőknél köszönhetően egyes falvak már újonnan érkező, letelepedni vágyó családok számára is vonzóak.

Olvassa el azt is, hogyan támogatja a hollandiai [Hilvarenbeek](#) intelligens falu a polgári kezdeményezéseket a helyi fejlesztési tanácsadók hálózatán keresztül.

4.2 Alakítsanak ki széles körű részvételt lehetővé tevő, megfelelő szervezeti felépítést

Az új dinamikák olyan szervezeti felépítést igényelnek, amely lehetővé teszi az érdekelt felek különböző típusainak bevonását, ösztönzi a széles körű részvételt, és ötvözi a demokratikus döntéshozatalt a rugalmassággal.

Számos vidéki közösségben nincs szükség új szervezetek vagy struktúrák létrehozására, mivel már léteznek olyan struktúrák, amelyek betölthetik ezt a szerepet. Példaként említhetők a falumozgalmak szervezetei, a jól működő LEADER-partnerségek és az „Intelligens falvak” kezdeményezések mozgatórugói.

Mindazonáltal ezek megerősítésre és kapacitásépítésre szorulhatnak annak érdekében, hogy célzott nemzeti/regionális politikák révén (lásd alább) a terület számára kulcsfontosságú tematikus területek szélesebb körére – például mobilitás, egészségügy, kultúra – is kiterjedjenek. Ez még inkább támogathatná közösségeik körében a helyi struktúrákkal kapcsolatos tudatosságnövelést és új szövetségesek bevonását.

Más közösségekben a kulcsfontosságú érdekelt felek dönthetnek úgy, hogy nem meglévő vagy új struktúrákat használnak, hanem egyszerűen szerződésben vagy megállapodásban rögzítik a közös célokat, szerepeket és felelősségi köröket.

A formalitás fokától függően egy közösség többféle formát is alkalmazhat:

- a helyi érdekelt felek által nyilvánosan tett közös **nyilatkozat** vagy **szándéknyilatkozat**;
- a kulcsszereplők által aláírt **együttműködési megállapodás** vagy **egyértékes megállapodás**;
- **partnerségi megállapodás** a partnereket képviselő kijelölt szervvel mint vezető partnerrel vagy elszámoltatható testülettel – ez a helyzet áll fenn egyes tagállamokban a LEADER esetében, ahol a helyi akciócsoportok nem rendelkeznek jogi személyiséggel, hanem az egyik partnert jelölik meg felelős szervként;
- az érdekelt felek által aláírt **hivatalos jogi eszköz** (lásd alább a Táj Charta példáját);
- a legfontosabb érdekelt felek által a köztük való együttműködés támogatására létrehozott **külön hivatal** – például önkormányzatok által létrehozott, települések közötti struktúra;
- a stratégia vagy cselekvési terv végrehajtására létrehozott **külön jogalany** – számos LEADER helyi akciócsoport nem kormányzati szervezatként tevékenykedik, amelyet kifejezetten a helyi stratégia végrehajtására hoztak létre, mások magán-, nonprofit vállalként működnek.

Inkább informális megoldások

- nyilatkozat vagy szándéknyilatkozat
- együttműködési megállapodás vagy egyetértési megállapodás

Közepes mértékű formalitás

- érdekelt felek által aláírt hivatalos jogi eszköz
- partnerségi megállapodás egy kijelölt szervezettel

Formálisabb intézkedések

- az együttműködést támogató közös struktúra vagy hivatal
- a stratégia vagy cselekvési terv végrehajtására kijelölt jogalany

A Katalán Táj Charta (Spanyolország) egy olyan önkéntes jogi eszköz, amely lehetővé teszi, hogy a helyi érdekelt felek együttműködjenek a táj javítása érdekében, és azt a jövő számára értékkelé tegyék. [Priorat megye](#) ezt a chartát a szélesebb körű helyi fejlesztés tengelyeként használja, lehetővé téve a közösség számára, hogy azonosítsa a helyi kihívásokat, és megfelelő megoldásokat találjon az elnéptelenedés, az élelmiszer- és energetikai szuverenitás, a mezőgazdaság és a gazdasági diverzifikáció kezelésére.

Az irányítási struktúra magában foglalja a tájvédelmi és fenntarthatósági bizottság tanácsadó és konzultatív szerveit, amelyeket a tájvédelmi hivatal és a régió különböző kormányzati szervei támogatnak, valamint az érdekelt felek részvételével működő fórumokat, amelyek elősegítik a vitát és ösztönzik a kezdeményezéseket.

A Priorat Táj Charta, amelyet a helyi LEADER-stratégia keretében támogatnak, szoros együttműködést tesz lehetővé a megyei tanács, a Tájvédelmi Hivatal és a helyi akciócsoport között. Ebben az értelemben a Charta a helyi fejlesztés koordinációjának eszköze, amely keretében új, korábban nem érintett területeken is intézkedéseket terveznek, és amely magasabb szintű szakpolitikákhoz, nevezetesen a [katalán vidékfejlesztési paktumhoz](#) is kapcsolódik.

Tekintse meg a közös fellépést lehetővé tevő, kifejezetten erre a célra létrehozott településközi testület franciaországi példáját is: Pays Vallée du Loir, „A területi kohézió előmozdítása egy erre a célra létrehozott eszközzel” [előadás](#) és [videó](#).

4.3 Fogadjanak el közös jövőképet és tervet széles körű, átalakító erejű intézkedésekkel

A szükségletek kielégítése, valamint a vidéki területek erősebbé, összekapcsoltabbá, reziliensebbé és virágzóvá tétele érdekében helyi szinten hozott átalakító erejű intézkedéseknek koherensnek és jól megtervezettnek kell lenniük.

Számos vidéki térségre már most is több stratégia és terv vonatkozik, és előfordulhat, hogy nem szükséges – sőt nem is tanácsos – egy újabb stratégiai dokumentum kidolgozása érdekében mozgósítani a közösséget. Hasznos lenne azonban, ha az egész közösség megállapodna a saját területükre vonatkozó, **átfogó közös jövőképről**, és ha az érintett szereplők tudnák, hogy **fellépésük hogyan járul hozzá ehhez az átfogó jövőképhez**, még akkor is, ha azt nemzeti vagy regionális szintű stratégiák vagy programok keretében finanszírozzák.

Egy ilyen közös jövőképnek a **már létező kezdeményezésekből kell kiindulnia**, és a **témák szélesebb körére** kell kiterjednie, így például a gazdaság, a környezetvédelem, az infrastruktúra, vagy az olyan szolgáltatások, mint az egészségügy, az oktatás, a mobilitás vagy a lakhatás témaköröire. A hosszú távú vidéki jövőkép átfogó keretként szolgálhatna a területek releváns témáinak feltárásához. Ez a helyi szintű igényeknek megfelelően hosszú és fokozatos folyamat lehet, mivel előfordulhat, hogy a helyi érdekelt felek nem tudnak a kezdetektől fogva fellépni minden egyes témával kapcsolatban.

A [felső-karintiai Nockregion](#) célja, hogy a legjobb osztrák régió legyen az élet és a munka szempontjából. A Nockregion helyi akciócsoport 800 fő részvételével munkacsoportokat szervezett, és egységes stratégiát dolgozott ki, amely leírja a terület törekvéseit.

Mivel a LEADER-finanszírozás nem elegendő mindezek eléréséhez, a helyi akciócsoport az Európai Szociális Alapot (ESZA) és más uniós és nemzeti finanszírozási forrásokat is felhasznál, így a LEADER a teljes költségvetés csupán 30%-át teszi ki.

A helyi akciócsoport a magasabb szintű szakpolitikákhoz is igyekszik kapcsolódni – a csoport vezetője például részt vett a demográfiai változásokkal foglalkozó nemzeti tanácsban –, bár ezek a kapcsolatok még mindig meglehetősen korlátozottak.

Tekintse meg azt a francia példát is, amely egy innovatív területre és annak különböző szereplőkből álló hálózatára vonatkozik, amely egy közös jövőkép és öt kihívás köré szerveződött: „Emberek és fák” (*Des Hommes et des Arbres*) [előadás](#) és [videó](#).

Szeretne valamit tenni saját vidéki térségében, de nem tudja, hol kezdje? Már számos eszköz létezik.

- Az uniós finanszírozású [Okos vidék 21](#) projekt (2020–2022) vidéki közösségeket (falvakat) támogatott az „Intelligens falvak” stratégiák kidolgozásában és innovatív intézkedések végrehajtásában. A projekt [zárójelentése és tájékoztató füzet](#)e számos [közösségi eszközt](#), [innovatív helyi megoldást](#) és a közösségekkel való együttműködésre vonatkozó tanulságot tartalmaz.
- Az Európai Vidéki Közösség Szövetségének (European Rural Community Alliance, ERCA) [Compass for Local Empowerment in rural areas](#) (Iránytű a vidéki területek helyi szerepvállalásához) című kiadványa számos hasznos eszközt és példát tartalmaz.
- Az EU LEADER-eszköztára, különösen a [How to form a Local Action Group \(LAG\)?](#) (Hogyan alakítsunk helyi akciócsoportot?) című rész hasznos javaslatokat vázol fel.
- Az [uniós finanszírozással kapcsolatos vidékfejlesztési eszköztár](#) a helyi kezdeményezések lehetséges finanszírozási forrásaira és támogatására vonatkozó információkat gyűjti össze.

5. Mit kell tenniük a politikai döntéshozóknak a fellépés lehetővé tétele érdekében?

5.1 Ismerjék el a helyi vezetőket és szervezeti felépítésüket a valódi többszintű kormányzásban részt vevő partnerekként

A [Vidékfejlesztési Paktum közösségi platformja](#) Európa-szerte lehetővé teszi a társak összekapcsolását. A platformhoz csatlakozva az érdekelt felek a közösségi csoportokon keresztül tematikus megbeszéléseket kezdeményezhetnek vagy azokban részt vehetnek, megoszthatják tapasztalataikat, partnereket találhatnak, és hasznos anyagokhoz férhetnek hozzá. A [Vidéki Megfigyelőközpont](#) az EU vidéki területeire vonatkozó hasznos információk és adatok forrása.

Bár számos vidéki közösség szervezi meg magát a helyi fellépés előmozdítása érdekében, a nemzeti és regionális hatóságok – amelyek gyakran magukat tekintik a vidéki változás fő mozgatórugóinak – általában figyelmen kívül hagyják erőfeszítéseiket.

Annak elismeréséhez, hogy maguk a vidéki közösségek a fő szereplők, a döntési jogkörök rájuk való átruházásához, valamint a

többszintű és többszereplős kormányzási folyamatok keretében meghozott helyi intézkedések végrehajtásába való bevonásukhoz e mentalitás megváltoztatására van szükség. Lásd a SHERPA „[Empowering rural areas in multi-level governance processes](#)” (A vidéki területek szerepének erősítése a többszintű kormányzási folyamatokban) című állásfoglalását, amely hasznos ötleteket tartalmaz arra vonatkozóan, hogyan érhető ez el.

Előfordulhat, hogy egyes közösségek „helyi vidékfejlesztési paktumnak” kívánják nevezni intézkedéseiket, ami jelzi az EU vidéki területei számára kidolgozott hosszú távú jövőkép megvalósítására irányuló fellépés iránti elkötelezettségüket. Az érintett területek az ehhez az európai szakpolitikai kezdeményezéshez való kapcsolódással a regionális, nemzeti vagy európai hatóságok elismerését is kivívhatják. Azok a közösségek, amelyek jól haladnak a korábban (a 4.1., 4.2. és 4.3. szakaszban) említett elemek vagy mások bevezetése terén, fontolóra vehetik a „Vidékfejlesztési Paktum” márkanév használatát láthatóságuk növelése, erőfeszítéseik tudatosítása és a hasonló megközelítéseket alkalmazó más közösségekkel való kapcsolattartás érdekében.

Számos holland faluban arra kéri fel a helyi közösségeket, hogy a helyi kihívások kezelése érdekében átalakító erejű intézkedésekre tegyenek javaslatokat. „Faluterveket” dolgoznak ki, amelyek – amint a közösség és az önkormányzat megállapodik a feladatok felosztásáról – „Falupaktumokká” válnak.

Ez része a kormány azon törekvésének, hogy nagyobb felelősséget ruházzon a helyi lakosságra, és így kisebb szerep jusson az államnak. Például a helyi közösség hatáskörrel rendelkezik arra, hogy megkérdőjelezze a hatóságok tevékenységét, és átvegye a közszolgáltatásokat, ha nem elégedett a színvonalukkal.

A „Falutervek” első generációja elsősorban arra helyezte a hangsúlyt, hogy milyen intézkedéseket várnak a falusiak a kormánytól, a későbbi tervek pedig inkább arra, hogy mit tehetnek maguk az emberek.

A katalán példa (4.2. szakasz) is azt mutatja, hogy a regionális kormányzat különböző szervezeti egységei hogyan működnek együtt a helyi kezdeményezéssel annak érdekében, hogy lehetővé váljon a vidéki területeket célzó különböző szakpolitikák hatékonyabb összehangolása.

5.2 Szervezzék meg és/vagy finanszírozzák a helyi kapacitásépítést

Ahhoz, hogy a helyi közösségek nagyobb szerepet játszhassanak a vidékfejlesztési jövőkép valamennyi tematikus területére kiterjedő helyi átalakító erejű intézkedések megtervezésében és végrehajtásában, megfelelő **kapacitással** kell rendelkezniük. Ez magában foglalja a munka elvégzéséhez szükséges **ismereteket, készségeket, valamint az emberi és pénzügyi erőforrásokat**.

A **kapacitásépítés** – azaz a képzés, a tanácsadás, a társaktól való tanulás és a tájékoztatás, valamint a személyzet, az irodai felszerelések és az utazás finanszírozása – alapvető feltétele a vidéki közösségek szerepvállalásának. A vidéki szereplők széles köre számára elérhetővé kell tenni a könnyen érthető tájékoztatást és célzott tanácsadást nyújtó, testre szabott tanfolyamokat, információk szolgálatokat és online eszközöket.

Ezt ki kell egészíteni a **közösség helyszíni mozgósításával**, különösen azokon a területeken, ahol még semmi vagy nagyon kevés dolog történik. Az is nagyon fontos, hogy a vidéki közösségek számára lehetőséget biztosítsunk arra, hogy hálózatépítő találkozók, tanulmányi látogatások vagy szakmai gyakorlatok révén tanuljanak egymástól.

Végezetül, finanszírozást kell biztosítani egy iroda működtetésének és olyan személyek foglalkoztatásának **alapköltségeire**, akik továbbra is mozgósítják a helyi szereplőket a cselekvési terv megvalósítása érdekében, és biztosítják annak következetes végrehajtását. Az ilyen kapacitásépítés finanszírozható például az uniós finanszírozásért felelős irányító hatóságok számára rendelkezésre álló technikai segítségnyújtás révén..

A skót közösségek **„helyi területrendezési terveket”** dolgozhatnak ki, amelyek javaslatokat fogalmaznak meg a területfejlesztésre és -használatra vonatkozóan. Az illetékes helyi hatóságnál történő nyilvántartásba vételüket követően ezek a skót tervezési rendszer részévé válnak, amelyeket figyelembe kell venni.

A terv kidolgozása érdekében létrehozott közösségi szerv lesz felelős a terv megvalósításáért. A közösségeket egy világos és egyszerű nyelven megfogalmazott **speciális útmutató** segíti a folyamat végigvitelében, és számos olyan szervezet létezik, amelytől támogatást kérhetnek.

A terv kidolgozásához a helyi hatóságokon belül működő közösségi tanulási és fejlesztési csoportok vagy a helyi tervezési osztályok is nyújthatnak segítséget.

A terv végrehajtásához további támogatás szerezhető. A Langholm Alliance nevű szövetség például két álláshelyre, egy közösségi vállalkozásvezetői és egy projektasszisztensi pozícióra kapott finanszírozást a Dél-Skóciai Vállalkozási Ügynökségtől.

5.3 Mozdítsák elő az összehangolt fellépést

A különböző finanszírozási források kombinálására és a szinergiák előmozdítására szolgáló megfelelő irányítási rendszereket és mechanizmusokat jelölték meg az egyik olyan tényezőként, amely [nemzeti szinten a Vidékfejlesztési Paktum kulcsfontosságú összetevője](#). Nem elegendő azonban szakpolitikai szinten biztosítani a koordinációt és a kiegészítő jelleget – fontos, hogy ez helyi szintű gyakorlati intézkedésekben is testet öltson.

Ideális esetben a vidéki közösségeknek egy olyan tér áll majd a rendelkezésükre, ahol átlátható tájékoztatást kapnak, és ahol beleszólhatnak a különböző szakpolitikai és finanszírozási témákba anélkül, hogy különböző intézmények vagy eltérő szabályok és eljárások között kellene lavírozniuk. Nem szükséges és nem is megvalósítható, hogy egy ilyen hely minden vidéki közösségben rendelkezésre álljon, de nem lehet túl távol a vidéki szereplőktől – ésszerű megoldás lehet szubregionális (NUTS 3) szinten létrehozni.

Fontos továbbá a tapasztalatcsere, az együttműködés és a koordináció előmozdítása; a különböző finanszírozási forrásokért felelős hatóságok közötti bizalom kiépítése; és az, hogy biztosítsák a vidéki közösségek szükségleteinek és elvárásainak közös értelmezését.

Egyes olasz régiókban az EMVA-ból finanszírozott LEADER végrehajtása a kormány belső területekre vonatkozó stratégiáját egészíti ki, amely a vidéki térségek demográfiai szerkezetének megerősítését célozza.

A toszkán [MontagnAppenino helyi akciócsoport](#) a vidékfejlesztés szervezőjeként támogatja az önkormányzatok szövetségét a belső területekre vonatkozó stratégia végrehajtásában. Ez az együttműködés szinergiákat teremt, mivel a belső területekre vonatkozó stratégia elsősorban az állami szervek által végrehajtott intézkedéseket finanszírozza, például az elnéptelenedés és a társadalmi kirekesztés kezelésére irányuló infrastrukturális projekteket, míg a helyi akciócsoport a közösségfejlesztéssel, a nem mezőgazdasági vállalkozásokkal és az innovációval kapcsolatos együttműködési projekteket támogatja.

A helyi akciócsoport továbbá technikai támogatást nyújt a belső területekre vonatkozó stratégia finanszírozására pályázó állami szervezeteknek. A 2021–2027-es időszakban a helyi akciócsoportok a belső területekre vonatkozó stratégia egyes intézkedéseit is kezelik.

Tekintse meg az alapok regionális szintű összehangolásának [finn](#) példáját is. Az arra vonatkozó ötleteket illetően, hogy a hálózatépítés hogyan segítheti elő a közös értelmezés kialakítását, valamint a finanszírozásért felelős irányító hatóságok közötti együttműködés és bizalom erősítését, lásd Svédország példáját [„NRN support for LEADER/CLLD implementation”](#) (A nemzeti vidéki hálózatok támogatása a LEADER/közösségvezérelt helyi fejlesztés végrehajtásához) című kiadványban (5. o.).

5.4 Javítsák a finanszírozáshoz való hozzáférést és csökkentsék a bürokráciát

A helyi közösségek nem tudják végrehajtani átalakító erejű intézkedéseiket anélkül, hogy olyan finanszírozási rendszerekhez férnének hozzá, amelyek elég **rugalmasak** ahhoz, hogy megfeleljenek a sokféle igénynek, és kellően **egyszerűek** ahhoz, hogy a helyi projektgazdák túlzott adminisztratív akadályok nélkül is finanszírozáshoz jussanak.

Az [uniós finanszírozással kapcsolatos vidékfejlesztési eszköztár](#) (lásd az 5. o. keretes írását) szintén értékes eszköz ahhoz, hogy a vidéki közösségek eligazodjanak az uniós finanszírozási lehetőségek összetett környezetében.

Egyes nemzeti vagy regionális irányító hatóságok bonyolult szabályokat és feltételeket dolgoznak ki az uniós alapok kezelésére, amelyek jóval túlmutatnak az uniós jogszabályokon (ezt néha „túlszabályozásnak” is nevezik).

Ennek következtében számos helyi szereplő nem szívesen igényel támogatást, vagy eláll a projektjétől, tekintettel a hosszadalmas döntéshozatali folyamatokra – ez számos helyi közösségben negatív képet teremt az európai finanszírozásról. Ezért a Vidékfejlesztési Paktum és a jövőkép polgárokhoz való közelítését össze kell kapcsolni az uniós finanszírozáshoz való hozzáférés **ésszerűsítésével és egyszerűsítésével**.

Tekintszen meg további javaslatokat a különböző szereplők mozgósítására a vidéki térségekre vonatkozó hosszú távú jövőkép megvalósítása érdekében az [Európai Gazdasági és Szociális Bizottság \(EGSZB\)](#) „A tagállamok, régiók és civil társadalmi szereplők nagyobb mértékű bevonása az EU vidéki területeire vonatkozó hosszú távú jövőkép végrehajtásába” című véleményében.

A finanszírozáshoz való hozzáférés egyszerűsítésének egyik fontos módja az egyszerűsített költségelszámolási módszerek alkalmazása. Ehhez nem szükséges, hogy a kedvezményezettek a projektjükkel kapcsolatos minden egyes kiadásról nyilvántartást vezessenek,

csak azt kell bizonyítaniuk, hogy elérték a megállapodás szerinti kimeneteket és eredményeket, és ennek alapján fizetik ki őket.

Finnországban a 2014–2020-as időszakban már számos vidéki projekt esetében alkalmaztak [egyszerűsített költségelszámolási módszert](#) (átalányösszegeket), mind a LEADER, mind más intézkedések keretében. Az egyszerű pályázati eljárás sok kis vagy első alkalommal pályázó kedvezményezettet bátorított arra, hogy projektötleteket dolgozzon ki, és a LEADER helyi akciócsoportjainak tanácsadói is rendelkezésre álltak, hogy segítsenek nekik a legjobb finanszírozási lehetőség kiválasztásában.

A kis méretű kedvezményezettek finanszírozáshoz való hozzáférése megkönnyítésének másik módja az „ernyőprojektek” alkalmazása (ezek több kisebb műveletből álló csomagok, amelyeket igazgatási célból egyetlen projektként kezelnek). A helyi szereplők adminisztratív terheinek csökkentésére vonatkozó további példákért lásd a FARNET [„Delivering CLLD effectively”](#) (A közösségvezérelt helyi fejlesztés hatékony megvalósítása) című útmutatóját.

Csatlakozzon a Vidékfejlesztési Paktum közösségéhez és online platformjához

https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/become-member_en

 www.ruralpact.rural-vision.europa.eu

 info@rural-pact.eu

Készítette: Urszula Budzich-Tabor

Támogatás: Enrique Nieto, Paul Soto, Pascale van Doren

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025

© Európai Unió, 2025. CC-BY 4.0

Borítókép: © andresr, Canva.com

Ezt a programot a következők hajtják végre:

PRINT ISBN 978-92-68-22328-4 doi:10.2762/5269037 KF-01-24-027-HU-C

PDF ISBN 978-92-68-22327-7 doi:10.2762/1799110 KF-01-24-027-HU-N

Az Európai Unió
támogatásával